

Małgorzata Sosińska-Wit

Rola jednostek samorządu terytorialnego w kontroli źródeł finansowania lokalnej działalności inwestycyjnej w regionie lubelskim

Ekonomiczne Problemy Usług nr 61, 433-444

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MAŁGORZATA SOSIŃSKA-WIT

Politechnika Lubelska

**ROLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W KONTROLI ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA LOKALNEJ
DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ W REGIONIE LUBELSKIM**

Wprowadzenie

Wejście Polski do Unii Europejskiej zapoczątkowało bardzo szybkie zmiany w niektórych segmentach gospodarki. Nastąpiło przyspieszenie wzrostu gospodarczego na skutek rozwinięcia wymiany handlowej i rynku pracy oraz pozyskania środków na inwestycje bezpośrednie, oraz stosunkowo szybkie przekształcenia niektórych trwałych elementów struktury społeczno-gospodarczej i przestrzennej. Najbardziej zauważalne zmiany o charakterze strukturalnym, które ujawniły się w ostatnich latach, to m.in. zwiększanie poziomu zatrudnienia, wzrost liczby absolwentów studiów wyższych, prowadzący do zwiększenia odsetka osób z wykształceniem wyższym, zmniejszanie się liczby pracujących w rolnictwie, wzrost zróżnicowań regionalnych i zwiększanie się roli dużych ośrodków miejskich. Wolniej postępują zmiany w strukturze tworzenia PKB, zwiększanie poziomu inwestycji czy też rozwój powiązań transportowych o pierwszorzędym znaczeniu dla wzrostu konkurencyjności gospodarki Polski.

Znaczny wpływ na zachodzące zmiany mają transfery środków z budżetu Unii Europejskiej (aż do 2013 r.) na realizację działań rozwojowych

zgodnie z zasadami sformułowanymi dla instrumentów finansowych – funduszy strukturalnych i funduszu spójności. Planowana wielkość transferów środków z budżetu Unii Europejskiej, które w latach 2007–2013 przekroczą 67 mld euro, spowoduje, że Polska stanie się jednym z największych beneficjentów europejskiej polityki spójności, do którego trafić powinno około 20% całkowitej alokacji budżetu Unii Europejskiej przeznaczonej na ten cel.

Duże problemy rozwojowe wynikające z historycznie ukształtowanej struktury społeczno-gospodarczej kraju, w zestawieniu ze znacznymi środkami zewnętrznymi przekazywanymi naszemu krajowi w ramach europejskiej polityki spójności, zmuszają do zastanowienia się nad średnio- i długookresową strategią rozwojową regionów, obejmującą zagadnienia społeczne i gospodarcze. Chodzi nie tylko o wyznaczenie celów wydatkowania środków, lecz także o refleksję na temat wieloczynnikowego systemu zapewniającego możliwość ich pełnego wykorzystania poprzez koordynację działań, monitorowanie, ocenę skuteczności i efektywności, kontrolę wykorzystania środków itp. W związku z kierunkiem przekształceń ustrojowych w Polsce i założeniami polityki spójności, szczególna uwaga w myśleniu na temat ogólnej strategii rozwojowej winna być poświęcona roli polityki regionalnej.

1. Charakterystyka regionu i obszary działalności inwestycyjnej

Procesy transformacji gospodarczej w Polsce nie przebiegają równomiernie w całym kraju. Wolniejsze zmiany obserwuje się szczególnie w województwach wschodniej Polski. Do takich województw należy województwo lubelskie, które zajmuje ok. 8% powierzchni kraju, równocześnie należy do ostatnich pod względem PKB *per capita*. Jest trzecim co do wielkości województwem w Polsce, jednak najslabiej zaludnionym i zurbanizowanym, cechuje się niskim poziomem dostępności, słabnącą dynamiką rozwoju, niskim udziałem usług rynkowych i przemysłu oraz wysokim udziałem rolnictwa. Procesy globalizacyjne stawiają przed województwem dodatkowe wyzwania, zaś członkostwo Polski w Unii Europejskiej stwarza dla niego dodatkowe szanse.

Tabela 1

Poziom PKB w cenach bieżących w mln zł

	1999	2000	2004	2005	2006	2007	2008
woj. lubelskie	24 960	26 558	32 947	36 708	40 649	40 849	45 361
Polska	589 361	652 517	816 080	923 248	1 060 031	1 175 266	1 176 737
udział	4,23%	4,07%	4,04%	4,00%	3,83%	3,47%	3,85%

Źródło: PKB według województw i podregionów GUS 2010.

Na podstawie danych przedstawionych w tabeli 1 można wskazać na zmniejszenie udziału województwa w tworzeniu PKB z 4,23% w 1999 r. do około 4,07% w 2000 r. i dalszy spadek do 3,85% w 2008 r. W 2008 r. średni PKB na mieszkańca w kraju wynosił 30 873 zł, a w województwie lubelskim 20 913 zł, czyli 67,7%. Świadczy to o niskiej skuteczności rozwoju gospodarczego w regionie.

Ludność województwa lubelskiego stanowi 5,7% ludności kraju, a obszar ten charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym. Stopa bezrobocia w regionie reaguje na zmiany stopy bezrobocia w kraju, chociaż w każdym okresie jest w województwie lubelskim nieznacznie wyższa od średniej krajowej i wzrosła w 2009 r. do poziomu 12,8%. Lubelski rynek pracy cechuje się dużą nadwyżką podaży pracy nad popytem. Niekorzystne warunki na rynku pracy, brak możliwości uzyskania odpowiednich dochodów i ich socjalny charakter skutkują głównie niskim poziomem jakości życia mieszkańców regionu.

Analiza migracji wykazuje większy odpływ ludności (ujemne saldo, które w 2008 r. wyniosło 4 433 osoby, czyli 0,2% ogółu mieszkańców), również za granicę. Wskazuje to na odpływ ludności z terenu województwa w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia. Wyjeżdżają najczęściej ludzie młodzi lub w sile wieku. W porównaniu do 2007 r. zmniejszyła się liczba osób wyjeżdżających za granicę z 1145 do 839¹. Wartości te mogą być jednak w znacznym stopniu niedoszacowane, gdyż niejednokrotnie młodzi ludzie, wyjeżdżając w poszukiwaniu pracy, nie zmieniają miejsca zameldowania, gdyż traktują taką sytuację jako tymczasową.

¹ Dane zebrane na podstawie nowych zameldowań i wymeldowań, *Rocznik statystyczny województwa lubelskiego*.

Tabela 2

Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w województwie lubelskim

	2000	2005	2007	2008	2009
Pomioty gospodarcze ogółem	149 411	149 019	151 514	154 595	156 180
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	105 149	115 697	117 088	120 150	120 987

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *Roczników statystycznych województwa lubelskiego z lat 2001–2010*.

W województwie lubelskim dominują przedsiębiorstwa osób fizycznych, często będące rezultatem tzw. samozatrudnienia. Niejednokrotnie mają charakter przedsiębiorstw rodzinnych. Udział tej grupy przedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych województwa lubelskiego w 2000 r. wyniósł 70,37%, lecz w kolejnych okresach utrzymywał się już na poziomie 77%. Wśród tej grupy przedsiębiorstw dominują mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób. Ich liczba stanowi ponad 99% wszystkich przedsiębiorstw osób fizycznych.

Bezsporny jest fakt, że w skali województwa następował stały, systematyczny wzrost zarówno podmiotów ogółem (o 4,8% w 2009 r. w porównaniu do 2005 r.), jak i wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 4,57% w tym samym okresie.

Badania wielu autorów klasyfikują województwo lubelskie jako obszar mało atrakcyjny inwestycyjnie, choć stara się on nadrobić zaległości rozwojowe i dołączyć do regionów szybciej się rozwijających². Na podstawie badań przeprowadzonych przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w latach 2005 i 2006 zidentyfikowano czynniki, od których zależy atrakcyjność inwestycyjna.

Na podstawie powyższych badań województwo lubelskie zaliczone zostało do grupy województw najmniej atrakcyjnych, słabych, ale dynamicznych, jeżeli wziąć pod uwagę rozwój infrastruktury technicznej (8. miejsce w kraju), kapitału ludzkiego (5. miejsce), poprawę warunków życia (10. miejsce) i zmiany w funkcjonowaniu samorządów gminnych (14. miejsce)³.

² A. Żołnierski, *Potencjał innowacyjny polskich małych i średniej wielkości przedsiębiorstw*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2005, s. 9.

³ T. Kalinowski (red.), *Sukces rozwojowy polskich województw*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2006, s. 43–45.

W okresie transformacji systemowej wiele przedsiębiorstw dużych, zlokalizowanych na terenie województwa, upadło (np. dawna Fabryka Samochodów Ciężarowych w Lublinie, Odlewnia Lubelska, zakłady w Poniatowej, Zakłady Naprawcze Autobusów w Lublinie itp.). W wielu przedsiębiorstwach ograniczono znacząco zatrudnienie, przez co nastąpiło ich przesunięcie z grupy przedsiębiorstw dużych do średnich lub z grupy przedsiębiorstw średnich do małych.

Poziom nakładów inwestycyjnych (tabela 3) w województwie lubelskim kształtuje się na stosunkowo niskim poziomie, co przyczynia się do wolniejszego rozwoju gospodarczego województwa niż całego kraju. Rozmiary realizowanych inwestycji zależą od oceny przyszłej efektywności nakładów inwestycyjnych, ale przede wszystkim od poziomu możliwego finansowania. W latach 2007–2008 można zaobserwować wzrost udziału nakładów w stosunku do nakładów ponoszonych w całym kraju, a może być to związane z rozwojem tzw. ściany wschodniej i przeznaczeniem dodatkowych środków na inwestycje na tym obszarze.

Tabela 3

Poziom nakładów inwestycyjnych w mln zł województwa lubelskiego i Polski

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2007	2008
woj. lubelskie	4 033	3 729	3 472	3 605	4 043	4 347	6 071	7 629
Polska	133 160	121 363	109 265	110 860	120 467	149 019	151 514	154 595
udział	3,03%	3,07%	3,18%	3,25%	3,36%	2,92%	4,01%	4,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *Rocznika statystycznego województwa lubelskiego 2009*.

W tabeli 4 przedstawiono wysokość nakładów inwestycyjnych w przemyśle w województwie lubelskim w ostatnich latach. W 2003 r. wysokość tych nakładów obniżyła się w porównaniu do 2000 r. o 56% i, mimo wzrostu w kolejnych latach, do 2007 r. pozostawała niższa niż w 2000 r. Ponad 85% tych wydatków przeznaczane jest na inwestycje w majątek trwały w postaci maszyn, urządzeń i środków transportu, budowle i grunty (z czego ok. 15% pochodzi z importu), a tylko ok. 6,8% na działalność badawczą i rozwojową.

W 2007 r. w danych udostępnianych przez Urząd Statystyczny zaszła zmiana. Pojawiły się wartości nakładów ponoszonych na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną w kwocie 740 tys. zł i na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów – 3 625,3 tys. zł.

Tabela 4

Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle w tys. zł
według rodzajów działalności

	2000	2005	2007	2008
Nakłady ogółem	638 171	528 259	480 970	791 076
w tym: na działalność badawczą i rozwojową	53 449	54 577	57 592	54 063
na budynki i budowle oraz grunty	139 480	176 003	163 665	431 030
na maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia oraz środki transportu	421 019	262 244	234 550	251 025
w tym z importu	274 823	104 743	57 895	124 832
na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną	488	410	496	740
na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów	1 990	6 869	4 147	3 625

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *Rocznika Statystycznego województwa lubelskiego 2009*.

Finansowanie inwestycji w Lubelskiem ze źródeł krajowych nie jest wystarczające. Powoduje to konieczność korzystania z inwestycji zagranicznych, które sprzyjają rozwojowi regionu, wzrostowi produkcji i liczby miejsc pracy, czasami wiążą się z wdrożeniem nowoczesnej technologii i wzrostem eksportu. W województwie lubelskim inwestycje zagraniczne są na bardzo niskim poziomie i w związku z tym nie można liczyć na uzupełnienie środków finansujących działalność inwestycyjną. Mimo tego, że liczba podmiotów finansowanych z kapitału zagranicznego wzrosła z 682 w 2000 r. do 937 w 2007 r. i 972 w 2008 r., a w 2009 r. do 1008, to jest to nadal wielkość niewystarczająca, stanowi zaledwie 1,5% podmiotów w kraju.

Województwo lubelskie jest w sposób istotny słabiej wyposażone w infrastrukturę komunikacyjną i telekomunikacyjną. Niski poziom odprawianych ścieków przemysłowych i komunalnych świadczy o słabym rozwoju działalności gospodarczej. Przedsiębiorstwa działające w regionie

są wyposażone w przestarzałe technologie, posiadają wyeksploatowany majątek i brakuje im środków na jego wymianę i inwestycje, ale ich kondycja ekonomiczna nie odbiega od średniej krajowej. Świadczy to o przedsiębiorczości i umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach wielu lubelskich przedsiębiorców.

Problemem gospodarki regionu jest niska wydajność pracy, niekorzystna struktura gospodarki, mała konkurencyjność i innowacyjność, dominacja rolnictwa, jako sektora o niskiej wartości dodanej. W przemyśle przewagę mają gałęzie tradycyjne (niskiej technologii). Niekorzystnym zjawiskiem jest też niewielkie tempo modernizacji i wymiany majątku trwałego. Rozwój przedsiębiorczości charakteryzuje się niskim tempem wzrostu⁴.

2. Dochody i wydatki jednostek samorządowych w regionie lubelskim

Kierowanie rozwojem każdej jednostki na poziomie podziału terytorialnego to podejmowanie takich działań, które powinny zmierzać do jak najlepszego zaspokajania potrzeb jej mieszkańców, przy jednoczesnym możliwie jak najbardziej efektywnym wykorzystaniu wszystkich zasobów będących w posiadaniu lokalnej władzy i administracji samorządowej. Kluczowe jest w tym przypadku korelowanie działań na szczeblu krajowym w odniesieniu do poziomu regionalnego, a tu z kolei należy bezwzględnie korelować działania na poziomie lokalnym. Rozwój lokalny, będący procesem zmian gospodarczych, kulturalnych, społecznych, a także politycznych, z założenia prowadzący do podniesienia poziomu życia mieszkańców poprzez swego rodzaju proces przekształceń od stanów mniej do bardziej złożonych i zaawansowanych⁵, wymaga racjonalnego i przemyślanego wykorzystania zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych czynników rozwojowych⁶.

⁴ M. Adamowicz, *Skala lokalna w terytorialnym podziale kraju*, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa 2003, s. 15–20.

⁵ D. Waldziński, *Polityka regionalna w Polsce w procesie przemian kulturowo-cywilizacyjnych. Zarys problemu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2005, s. 125–130.

⁶ *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 30 grudnia 2008 r. uchwałą nr 278/08, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Programów Ponadregionalnych, Warszawa 2008, s. 14

Tabela 5

Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów
w województwie lubelskim w tys. zł

	2000	2005	2007	2008
ogółem	3 798 001	5 110 983	6 422 799	7 041 766
gminy	1 785 563	2 722 948	3 300 933	3 592 461
miasta na prawach powiatu	1 008 583	1 245 813	1 575 037	1 724 398
powiaty	768 821	839 574	985 402	1 080 339
województwo	235 033	302 648	561 427	644 569

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *Rocznika Statystycznego województwa lubelskiego 2009*.

Tabela 6

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów
w województwie lubelskim w tys. zł

	2000	2005	2007	2008	Wydatki majątkowe	w tym inwestycyjne
ogółem	3 885 226	5 165 706	6 393 294	7 159 478	1 427 981	1 374 879
gminy	1 831 273	2 676 370	3 247 500	3 543 274	570 275	560 475
miasta na prawach powiatu	1 044 823	1 265 934	1 642 292	1 846 580	407 828	378 676
powiaty	774 247	857 819	982 752	1 071 018	145 444	145 395
województwo	234 882	365 582	520 750	698 605	304 433	290 333

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *Rocznika Statystycznego województwa lubelskiego 2009*.

W tabeli 5 i 6 przedstawiono zestawienie dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego (jst) w województwie lubelskim. Z uwagi na to, że samorządy dysponują własnymi środkami finansowymi, majątkiem oraz posiadają własną administrację, muszą nimi racjonalnie dysponować w dobrze pojętym interesie wspólnot samorządowych. Stąd też szczególne miejsce w samodzielnym funkcjonowaniu samorządu muszą zajmować odpowiednie procesy zarządcze, które, podobnie jak w przedsiębiorstwie wolnorynkowym, winny charakteryzować się zarówno efektywnością, jak i fachowością⁷.

⁷ S. Wykretowicz, *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Difin, Warszawa 2003, s. 160–165.

Tabela 7

Środki na inwestycje współfinansowane z funduszy unijnych dla województwa lubelskiego w Strategii Rozwoju Kraju 2007–2015

	Program Operacyjny Fundusze Unijne (mln euro)	Wkład krajowy (mln euro)	OGÓLEM (mln euro)
Regionalny Program Operacyjny	1 156,00	203,97	1 359,97
PO Kapitał Ludzki	435,16	76,79	511,95
PO Rozwój Polski Wschodniej	508,57	89,75	598,32
łącznie	2 099,73	370,51	2 470,24
PROW	479,90	156,30	636,20
razem	2 579,63	526,81	3 106,44

Źródło: www.mrr.gov.pl, *Fundusze unijne dla województwa lubelskiego w latach 2007–2015*.

W latach 2007–2015 do województwa lubelskiego trafi 3 106 mln euro w ramach działań objętych Strategią Rozwoju Kraju. W ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007–2013 do województwa lubelskiego, na inwestycje realizowane w tym regionie, może trafić 2 100 mln euro z funduszy unijnych. Kwota obejmuje alokację na Regionalny Program Operacyjny, regionalny komponent PO Kapitał Ludzki oraz PO Rozwój Polski Wschodniej. Dla porównania, w latach 2004–2006 w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego alokacja dla województwa lubelskiego wyniosła ok. 201 mln euro. W województwie lubelskim będą także realizowane projekty w pozostałych krajowych programach operacyjnych.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, zgodnie z zaproponowanym przez MRiRW podziałem, na wybrane działania do województwa lubelskiego trafi ok. 480 mln euro pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Kwota ta ulegnie zwiększeniu po dokonaniu przez MRiRW podziału na regiony środków na gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi⁸. Wdrażanie przez (jst) strategicznych planów rozwoju, z założenia będących automatyczną odpowiedzią na precyzyjnie zidentyfikowane potrzeby społeczności lokalnej, powiązane ze sobą winny utworzyć logiczną całość. Jest to proces długofalowy, pozwalający

⁸ www.mrr.gov.pl, *Fundusze unijne dla województwa lubelskiego w latach 2007–2015*.

określić cele i podejmować zadania najważniejsze, uwzględniający ponadto słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia. Budowana przez jst strategia pozwala na uniezależnienie od zewnętrznych wpływów i lepsze, pełniejsze i bardziej kreatywne kierowanie procesem rozwoju. Proces ten, opierając się na partnerskim współdziałaniu wielu podmiotów, gwarantuje większą skuteczność działań, a ponadto sprzyja budowaniu lokalnej więzi.

Podsumowanie

Udostępnianie coraz większych środków finansowych samorządom wojewódzkim wiązać się musi z przekazywaniem kompetencji w zakresie realizacji zadań dotyczących dóbr i usług publicznych oraz ponownym określeniem roli różnych uczestników rozwoju regionalnego. Proces ten doszedł obecnie do takiego punktu, w którym potrzebna jest refleksja nad kierunkiem dalszych zmian i przygotowanie odpowiednich zapisów w ustawach kompetencyjnych oraz odnoszących się do zagadnień finansowych.

Bardzo ważnym zagadnieniem będzie znajdowanie w Polsce odpowiedniej równowagi pomiędzy polityką regionalną a politykami sektorowymi – w kontekście uwarunkowań globalnych i europejskich. Żeby polityka regionalna w Polsce była skuteczna, trzeba wypracować nowy efektywny model powiązań z innymi politykami i określić zasady koordynacji na różnych poziomach zarządzania – krajowym i regionalnym – oraz pomiędzy nimi. Polityka europejska odnosi znacznie lepsze rezultaty na obszarach dysponujących lepszym środowiskiem instytucjonalnym, zwłaszcza w zakresie usług otoczenia biznesu, potencjału badawczo-rozwojowego, oraz dysponujących bardziej wykwalifikowanymi kadrami. Oznacza to, że jst powinny w większym stopniu budować instytucje ważne dla procesów samodzielnego i trwałego rozwoju, efektywniej wspierać regionalne sieci współpracy na rzecz tworzenia wewnętrznego potencjału wzrostu i likwidowania lokalnych barier rozwojowych. Zadaniem tych organów jest sprawienie, by fundusze nie miały charakteru wsparcia dochodów miejscowej ludności, lecz aby wywierały rzeczywisty wpływ na rozwój regionalny.

Głównym kierunkiem inwestycji w regionie nie może być tylko infrastruktura podstawowa, zwłaszcza związana z transportem i ochroną środowiska, ale ta, która ma długofalowy wpływ na rozwój regionalnych gospodarek.

Gros publikacji opartych na szczegółowych badaniach, analizach i ekspertyzach jednoznacznie wskazuje, że procesy rozwojowe w województwach Polski wschodniej, w tym również na Lubelszczyźnie, przebiegają zbyt wolno, co skutkuje pogłębianiem się dystansu w relacji nawet do średnio dynamicznie rozwijających się regionów Polski. Wśród najbiedniejszych podregionów w całym kraju aż trzy są na Lubelszczyźnie, tj.: puławski, biański i chełmsko-zamojski. Przyczyn dzisiejszej, jakże trudnej sytuacji społeczno-gospodarczej regionów Polski wschodniej upatrywać można w wielu płaszczyznach, głównie w niekorzystnej strukturze zatrudnienia (wysoki udział rolnictwa, mało efektywne i przestarzałe działy produkcji), słabej dostępności komunikacyjnej, złym stanie infrastruktury technicznej oraz niskiej sprawności administracji publicznej. Następstwami tego są: niska innowacyjność gospodarki, mała atrakcyjność inwestycyjna, wysokie bezrobocie, niskie dochody ludności, a w efekcie mała konkurencyjność regionu oraz relatywnie niski produkt krajowy brutto (PKB)⁹.

Gwarancją sukcesu przy realizacji planów strategicznych jest współpraca samorządów. Podejmowanie współpracy zgodnie z zasadami dobrowolności i poszanowania samodzielności samorządów może przyczynić się nie tylko do poprawnej realizacji programów rozwojowych, lecz także do demokratyzacji procesów w realizacji zadań publicznych, co ma ogromne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania całego państwa¹⁰.

Literatura

- Adamowicz M., *Skala lokalna w terytorialnym podziale kraju*, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa 2003.
- Kalinowski T. (red.), *Sukces rozwojowy polskich województw*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2006.
- Ofiarska M., *Formy publicznoprawne współdziałania jednostek samorządu terytorialnego*, C.H. Beck, Warszawa 2008.

⁹ *Strategia Rozwoju...*, op.cit., s. 19.

¹⁰ M. Ofiarska, *Formy publicznoprawne współdziałania jednostek samorządu terytorialnego*, C.H. Beck, Warszawa 2008, s. 325.

- Rocznik statystyczny województwa lubelskiego z lat 2001–2010.*
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020.*
Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 30 grudnia 2008 r. uchwałą nr 278/08, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Programów Ponadregionalnych, Warszawa 2008.
- Waldziński D., *Polityka regionalna w Polsce w procesie przemian kulturowo-cywilizacyjnych. Zarys problemu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2005.
- www.mrr.gov.pl, *Fundusze unijne dla województwa lubelskiego w latach 2007–2015.*
- Wykrętowicz S., *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Difin, Warszawa 2003.
- Żołnierski A., *Potencjał innowacyjny polskich małych i średniej wielkości przedsiębiorstw*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2005.

ROLE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN THE CONTROL OF LOCAL SOURCES OF FUNDING INVESTMENT IN THE LUBLIN REGION

Summary

The article presents the role of local government in shaping the economic potential of the example the region of Lublin. Presented to local development based on statistical information, and formulates conclusions regarding the role of local authorities in raising and using European Union funds.

Translated by Małgorzata Sosińska-Wit